

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогічна конфліктологія у вищій школі

Освітня програма «Освітні, педагогічні науки»

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
шифр і назва

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Педагогічна конфліктологія у вищій школі
Викладач (-і)	Док. іст. наук. проф. Борис САВЧУК
Контактний телефон викладача	067 73 065 73
E-mail викладача	borys.savchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС –3 (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Обговорення індивідуально вибраних студентами питань з тематики лекційного курсу та самостійної роботи

2. Анотація до навчальної дисципліни

Конфліктологічна культура необхідна для ефективного виконання майбутньої професійної діяльності. Тому навчальна дисципліна покликана формувати систему знань, умінь, навичок щодо застосування конструктивних способів розв'язання конфліктів у різних педагогічних ситуаціях.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування у магістрантів конфліктологічної культури і компетентності, необхідних для ефективного виконання майбутньої професійної діяльності.

Основними цілями вивчення дисципліни є формування у магістрантів:

- системи знань про природу і науково-теоретичні засади конфліктів у педагогічних ситуаціях;
- знань, умінь, навичок щодо застосування конструктивних способів розв'язання конфліктів у різних педагогічних ситуаціях;

розуміння причин і чинників виникнення і протікання конфліктів в освітньому процесі ЗВО та готовності до їхнього розв'язання.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

Загальні компетентності

- ЗК1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
 ЗК5.Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
 ЗК6.Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.
 ЗК7.Здатність до міжособистісної взаємодії.
 ЗК8.Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

- СК3.Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.
 СК5.Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проекти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.
 СК6.Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності.
 СК8.Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.
 СК9.Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у освітній та дослідницькій діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести

проблемно-тематичну дискусію.

РН5. Організувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.

РН6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проекти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.

РН10. Приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління в сфері освіти/педагогіки, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації.

5. Структура курсу

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 год
самостійна робота	60 год

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	011 Освітні, педагогічні науки	1	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	Лекції	Практичні заняття	сам. Роб.
Тема 1. Феноменологія міжособистісного конфлікту Визначення і структура конфлікту. Класифікація конфліктів (внутрішньо особистісні, міжособистісні, особистісно-групові, міжгрупові). Функції міжособистісних конфліктів.	2	2	8
Тема 2. Особливості перебігу конфліктів в освітньому середовищі вищої школи Навчально-виховне середовище як чинник виникнення конфліктів. Причини і типологія педагогічних конфліктів. Структура і класифікація педагогічних конфліктів.	2	2	8
Тема 3. Особливості формування конфліктологічної культури у вищій школі Конфліктологічна культура: суть і структура. Педагогічна конфліктна ситуація: особливості, види, динаміка. Конфліктні особистості.	2	4	8
Тема 4. Групові конфлікти міжособистісної взаємодії у ЗВО. Конфлікт «студент – студент»: причини, форми, особливості, стадії, характерні особливості протікання. Конфлікт у науково-педагогічному колективі: причини, форми, вияви. Конфлікти з колегами і керівництвом. Варіанти поведінки в середовищі викладачів.	2	2	8
Тема 5. Конфлікт міжособистісної взаємодії в діаді «педагог – студент»	2	2	8

Причини конфлікту «педагог - студент». Ознаки педагогічного конфлікту. Конфлікти діяльності та конфлікти взаємин у ЗВО. Деструктивні функції педагогічного конфлікту:			
Тема 6. Організаційно-педагогічна діяльність із запобігання і врегулювання конфліктів у ЗВО. Діяльність із врегулювання конфліктів: основні підходи і компоненти. Корекція взаємних оцінних ставлень у системі «студент - викладач». Професійно-педагогічні якості викладача. Діяльність викладача з подолання конфліктів у ЗВО, її складники і компоненти	2	4	10
Тема 7. Практико-орієнтоване розв'язання педагогічного конфлікту: умови, вимоги, поведінка. Загальні підходи до ефективного розв'язання конфлікту. Модель поведінки викладача під час конфлікту. Причини поглиблення конфліктної ситуації. Поради щодо конструктивного розв'язання конфлікту.		2	10
Разом	12	18	60

6. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	
Семінарське/практичне заняття	30
Самостійна робота	10
Індивідуальне чи творче завдання	10
Залік	50
Максимальна кількість балів	100

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату . Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні заняття курсу.
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття, відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf) Відпрацьовуються шляхом додаткового тестування на платформі d-learn https://d-learn.pnu.edu.ua
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Завдання) допуску до підсумкового контролю Виконання завдань пізніше встановленого терміну визначаються п. 5 Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.)

	https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Невідповідна поведінка під час заняття	Не толерується. Будь-які форми невідповідної поведінки під час заняття не прийнятні
Додаткові бали	Студент може отримати додаткові бали згідно « Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Неформальна освіта	Перезарахування результатів передбачене згідно « Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf

8 Рекомендована література

Базова

1. Вища освіта в Україні: зміни через війну: аналітичний звіт / Є. Ніколаєв, Г. Рій, І. Шемелинець. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023. 94 с. URL: <https://osvitanalitika.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/HigherEd-in-Times-of-War.pdf>.
2. Доповідь про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2022 році / за ред. А. Бутенка, О. Єременко, Н. Стукало. Київ : Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2023. 59 с. <https://naqa.gov.ua/wp-content/up>. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12.
3. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556 URL: [Vuzn.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu](http://vuzn.zn.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu).
4. Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» . URL: (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/10/Положення-ВСЗЯ.pdf>);
5. Положення «Про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» . URL: (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasyliya-Stefanyka.pdf>);
6. Положення «Про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS» . URL: (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2018/08/Nakaz-pro-poriadok-povtorno-ho-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ECTS-v-umovakh-ECTS-Poriadok-vstanovlennia-vidpovidnosti-navchalnykh-dystsyplin-praktyk-profiliiu-kafedr-universytetu.pdf>);
7. Положення «Про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» . URL: (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2018/04/Polozhennia-pro-poriadok-stvorennia-ta-orhanizatsiiu-roboty-Ekzamenatsiinoi-komisii-u-DVNZ-%C2%ABPrykarpatskyi-natsionalnyi-universytet-imeni-Vasyliya-Stefanyka%C2%BB-%E2%84%9633-vid-27.01.2015r..pdf>).
8. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: навч.-метод. посіб. / Стинська В.В., Прокопів Л.М., Нагачевська З.І., Савчук Б.П., Стражнікова І.В., Ковальчук В.М., Салига Н.М. [За заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів]. Івано-Франківськ, 2021. 430 с.
9. Аніловська Г.Я., Марушко Н.С., Томаневич Л.М. Університетська освіта: навч. посібник. Львів : «Магнолія-2018». 304 с.
10. Буряк В. Викладач університету: вимоги до особистісних і професійних рис : *Вища школа*. 2010. № 3-4. С. 11-35.
11. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: *методичний посібник для студентів магістратури*. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. 384 с.

12. Галузьяк В.М. Холковська І.Л. Педагогічна конфліктологія: *навч посібник*. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. 208 с.
13. Грабовська С., Равчина Т. Конфлікти без насильства: *навч. посібник* / За ред. Шведа Ю.Р. Львів: Фонд «Україна-Європа», 2017. 237 с.
14. Гураль У. М. Суть конфліктологічної взаємодії в середовищі освітніх установ. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки*. Луцьк, 2011. № 8. С. 66-71.
15. Джелалі О. В. Психологія вирішення конфліктів: *навч. посіб.* Київ ; Харків: Р.И.Ф., 2006. 320 с.
16. Дурманенко Є. А. Конфлікти у вузі. Луцьк, 2004. 354 с.
17. Запровадження елементів STEAM-технологій в освітній простір гімназії: *методичний посібник* / укл. Ж. В. Федірко, Н. В. Дуняшенко. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2020. 80 с.
18. Козич І.В. Модель формування конфліктологічної компетентності соціального педагога в умовах магістратури. *Педагогічні науки*. 2018. № 1. С. 110-111
19. Комплект освітніх програм «Вирішення конфліктів мирним шляхом. Базові навички медіації» / В. Л. Андрєєнкова, К. Б. Левченко, Н. В. Лунченко, М. М. Матвійчук. Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2018. 144 с.
20. Розбудова миру. Профілактика і вирішення конфлікту з використанням медіації: соціальнопедагогічний аспект. *навч.-метод. посіб.* Київ: ФОП Стеценко В. В., 2016. 192 с.
21. Олешко А. А., Ровнягін О. В. Сучасні тенденції міжнародної освітньої еміграції з України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 3. С. 21–25. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.3.21.
22. Орлянський, В. С. Конфліктологія: *рек. МОН України як навч. посіб. для студ. ВНЗ. МОН України*. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 158 с.
23. ОПП «Освітні, педагогічні науки» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань. 01 Освіта / Педагогіка. Івано-Франківськ, 2021. 10 с.
24. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проєктна діяльність: *Науково-методичний збірник* / за загальною ред. С. М. Шкарлета. Київ-Чернівці «Букрек». 2022. 140 с.
25. Педагогіка вищої школи. *Підручник* / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, І.Ф. Шумілова, О.М. Старокожко, О.Б. Голік. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.
26. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс]. *Підручник* / В. П. Головенкін та ін.; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
27. Педагогіка вищої школи : *навч. посіб.* / З. В. Рябова, І. І. Драч, Н. О. Приходькіна, Н. В. Любченко. Київ, 2017. 316 с.
28. Ржеутська Л. Школа під час війни: як змінився навчальний процес в Україні. 31.05.2022: <https://www.dw.com/uk/shkola-pid-chas-viiny-chy-provalyvsia-navchalnyi-rik-v-ukraini/a-61978671>
29. Савчук Б., Ковальчук В. Формування конфліктологічної компетентності майбутніх фахівця як компонента їхньої педагогічної майстерності. *Нова педагогічна думка*. 2021. № 3. С. 91-94.
30. Савчук Б., Салига Н. Рецепція феномену педагогічних конфліктів західних науковців у

модельованні професійної підготовки майбутнього фахівця. Молодь і ринок. 2021. № 5-6. С. 32-36: DOI: <https://doi.org/10.24919/2617-0825.5/191.2021>

31. Савчук Б., Петренко О., Блавт О., Білавич Г. Педагогічні конфлікти в рецепції західних науковців: наукові пріоритети і методичний досвід. *Інноватика у вихованні*. 2021. Вип. 14. С. 108-118: DOI:10.35619/iuu.v1i14.394.
32. Створення системи служб порозуміння для впровадження медіації за принципом «рівнийрівному/рівнарівній» та вирішення конфліктів мирним шляхом у закладах освіти. Київ: ФОП Нічога С.О. 2018. 174 с.
33. Управління конфліктами: текст лекцій: *навч. посібник* / Г.В. Жаворонкова, О.М. Скібіцький, Т.В. Сівашенко, О. І. Туз. Київ: Кондор, 2011. 170 с.
34. 30 років Незалежності: знакові події в освіті - Освіторія
<https://osvitoria.media> ›
35. Психологічна профілактика конфліктів у педагогічному колективі. URL:
<https://library.krok.edu.ua> › library › category › soroka_2019_disertatsija.
36. Education and Conflict Review: Theories and conceptual frameworks in education, conflict and peacebuilding. - Centre for Education and International Development University College London, UK. - Issue 2, June 2019 h URL:
https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/10081477/1/Education%20and%20Conflict%20Review_2019_2_final.pdf.
37. Isabu M. O. Causes and management of school related conflict. - African Educational Research Journal Vol. 5(2), pp. 148-151, May 2017. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1214170.pdf>
[21](#).
38. Valente S., Lourenço A.A., Németh Z. School Conflicts: Causes and Management Strategies in Classroom Relationships // in: Interpersonal Relationships. Intechopen, 2020:
<https://www.intechopen.com/onlinefirst/school-conflicts-causes-and-management-strategies-in-classroom-relationships>.

Допоміжна

39. Галичанська А. В. Родинна традиція як умова запобігання міжпоколінних конфліктів у підлітків у сім'ї : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2011. 20 с.
40. Savchuk B., Bilavych H., Kondur O., Bahriy M., Oliyari M., Fedchyshyn N., Humenuk I., Pantiuk M. Petrenko O. Reading as a Cultural Practice of Modern Students. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. 2020. Vol.9 No.8. PP. 131-144.
<http://ijaep.com/Journal/vol.9.8.pdf> (Web of Science **impact factor**)
41. Savchuk B., Pantyuk M., Pantyuk T., The fenomen of pedagogical conflict in the modern scientific discourse Fundamental And Applied Researches: Contemporary Scientifical and practical Solutions and Approaches. *Interdisciplinary Prospects. Volume V* / [Editors: A. Dushniy, M. Makhmudov, M. Strenacikova]. Banska Bystrica – Baku – Uzhhorod – Kherson: Posvit, 2019. P. 234-238.